

Štěpán, Ludvík

Česká a polská emigrační literatura v evropském kontextu

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. X, Řada literárněvědné slavistiky. 2002, vol. 51, iss. X5, pp. 140-

ISBN 80-210-2811-4

ISSN 1212-1509

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/103002>

Access Date: 17. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Některé práce jsou věnovány kontroverzní poloze L. O. (údajný alkoholismus, za Slovenského štátu arizoval židovské knihkupectví Sigmunda Steinera v Bratislavě, později se však zúčastnil SNP) a souvisejí mj. s plánovaným ražením pamětní mince na jeho počest, které se nakonec nerealizovalo kvůli protestům některých slovenských činitelů (Milan Šoka: Poznámka na okraj biografie Luda Ondrejova) a s vybudováním spisovatelova památníku sochařem Alexandrem Trizuljakem (patřil k umělecké

skupině TRASA, mj. spolu s Olbramem Zoubkem; Jana Borguľová: Památník Luda Ondrejova v Banskej Bystrici Kostiviarskej). Je vidět, že řada věcí z minulosti je ještě bolestných, nicméně je zřejmé, že Ludo Ondrejov patří k výrazné, autochtonní linii moderní slovenské literatury spjaté s naturismem, lyrizovanou prózou a expresionismem. Snad tato věcná charakteristika – aniž by se cokoliv zamlčovalo – bude převládat i nadále.

Ivo Pospíšil

ČESKÁ A POLSKÁ EMIGRAČNÍ LITERATURA V EVROPSKÉM KONTEXTU

Ústav bohemistiky a knihovnictví Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě se stal tradičním spolupředatelem konferencí (s Instytutem Filologii Polskiej Uniwersytetu Opolskiego v Opoli a Obcí spisovatelů) která v česko-polském rozpětí mívá k evropskému kontextu našich národů, kultur a literatur. V roce 2001 se účastníci opavského setkání literárních vědců, kritiků a literátů zamysleli nad tématem ještě ne plně zmapovaným, natož využitým, nad **Českou a polskou emigrační literaturou**. Celkem 27 referátů zaznělo z obou stran hranice, další (autorů osobně nepřítomných) se objeví v pravidelně vydávaném sborníku (včetně jednoho slovenského).

Sám pojem emigrace vzbuzuje stále ještě (zejména vlivem politicko-společenské situace posledních pěti šesti desetiletí 20. století) pozitivní i negativní konotace, jak o nich hovořil J. Damborský, stejně jako jsou (kvalitativně i kvantitativně) rozdílné literární bilance polského a českého exilu, jak na memoárových svědectvích prokázala J. Czaplínska. Druhou otázkou je šíře záběru emigrace, tak často v dějinách obou našich národů, i když zájem referentů se spíše přikláněl k emigraci od čtyřicátých let 20. století. Většina příspěvků se v národním, dvoustranně kontextovém či komparatistickém pohledu zabývala jak konkrétními díly, tak přesahy, které básnické a prozaické texty nejvýraznějších polských a českých autorů činí viditelnými v evropském literárním, resp. kulturním regionu a vytvářejí tak osobitou areálovou rovinu ve zvolna se sjednocující Evropě, v níž regionální, národní či specificky kulturní společenství budou hrát stále větší roli. Už jen výčet autorů, jichž se týkaly referáty přímo o dílech svěd-

čí o šíři záběru, v němž se konference pokusila předmětný fenomén postihnout – z polské strany mj. Lechoń, Gombrowicz, Herling-Grudziński, Miłosz, Mrozek, Wat, Ławrynowicz, Łysek, Jaworski, Zieliński, Kaczmarek; z české strany např. Blatný, Čep, Hostovský, Michal, Vejvoda, Binar, Koval, Čačalová, Gruša.

Samozřejmě, že pohledy referátů byly různé. Zaměřené na tematickou reflexi života v emigraci (A. Dąbrowski, R. Zajączkowski, M. Pišková, F. Všetička, J. Urbanec), na otázky formální stránky díla a poetiky (L. Engelking, W. Sadowski, Z. Stala, L. Štěpán), na postavy děl a jejich duševní pochody, na filozofické postoje autorů a jejich vztah k domovu (K. Tałucz, Z. Tarajło-Lipowska, I. Jokiel, J. Potkański, Vl. Novotný, L. Pavera, D. Vlašínová, D. Šajtar) atd. Pro posluchače, který pozorně sledoval výklady referujících, se tak začínal rýsovat poměrně složitý, nicméně nesmírně přitazlivý pohled na události, které často nedobře poznamenaly život autorů, ale o nejednu další rozměr obohatily národní literatury. I tato bilance pomohla vytvořit výsledný obraz celistvé národní literatury (polské, české), složené z mnoha proudů, jak to přinášely podmínky politické, společenské, světonázorové, publikační aj.

Autoři a zájemci z řad literárních vědců a kritiků i širší veřejnosti se nyní mohou těšit na referáty v konečné podobě ve sborníku (na konferenci vzhledem k velkému množství účastníků a nedostatku času zazněly mnohé pouze v tezech) a také na další ročník (už osmý) opavských setkání na podzim letošního roku, tentokrát s tématem Česká a polská samizdatová literatura.

Ludvík Štěpán